

Pälkäneen kunta

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA 2025-2029

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 VALVONNAN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET	3
3 TOIMIALUEEN YMPÄRISTÖ JA MERKITTÄVIMMÄT PILAANTUMISEN VAARAA AIHEUTTAVAT TOIMINNOT	7
3 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA JA VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN	8
4 MUU YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN TOIMIVALTAAN KUULUVA VALVONTA.....	11
5 MUUT KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISILLE KUULUVAT TEHTÄVÄT	14
6 RISKINARVIOINTI JA VALVONTALUOKKIIN JAKAMINEN	14
7 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN NOJALLA TEHTÄVÄN VALVONNAN TOTEUTTAMINEN JA VALVONTAOHJELMA	16
8 VALVONNAN RESURSSIT	19
9 VALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS	20

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulain mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja se perustuu ympäristöriskien arviointiin.

Säännöllisen valvonnan järjestämiseksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen valvontasuunnitelma. Lakisääteinen valvontasuunnitelma koskee ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontaohjelma ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen säännöllisestä valvonnasta. Valvontaohjelmaan koostaan tiedot valvottavista kohteista ja määritellään ympäristöriskien arvioinnin perusteella laitoskohtaiset määräaikaistarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet. Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on valvottava säännöllisesti määräaikaistarkastuksin.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisessa on käytetty apuna Ympäristöministeriön opasta Ympäristövalvonnan ohje (Ympäristöhallinnon ohjeita 2-2016).

Tässä valvontasuunnitelmassa kuvataan ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan lisäksi myös muiden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimialaan kuuluvien lakien valvontaa.

2 VALVONNAN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET

Valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että ympäristössä tapahtuvat muut toiminnot ovat lainsäädännön sekä viranomaisten myöntämien lupien ja määräysten mukaisia. Lisäksi valvonnalla seurataan toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia sekä toiminnassa ja muissa olosuhteissa tapahtuvia muutoksia.

Valvontaan luetaan ne toimet, joilla luodaan valvonnan edellytykset aina valvonnan suunnittelusta sen toteutumisen arviointiin. Valvonnassa

käytettäviä valvontamenetelmiä ja -toimenpiteitä ovat muun muassa toiminnanharjoittajien laatimien asiakirjojen sisällön arviointi, laite-, laitos- ja maastotarkastukset, tarkkailu- ja seurantatulosten sekä ympäristövaikutusten seuraaminen sekä henkilöstön ja haitankärsijöiden haastattelut.

Valvontaan kuuluu myös tarkoituksenmukaisiin hallinnollisiin tai rikosoikeudellisiin toimiin ryhtyminen tilanteessa, jossa toiminta ei täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi valvontaan luetaan kuuluvaksi valvottavaa toimintaa koskevien yleisöilmoitusten käsittely sekä valvontatilanteista tiedottaminen yleisölle

2.1 Valvonta

Valvonnan kokonaisuus muodostuu ennakko- ja jälkivalvonnasta.

Ennakovalvontaan kuuluvat erilaiset hallinnolliset toimet ennen luvan tai ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista, kuten esimerkiksi lupien ja ilmoitusten käsittelyprosessit sekä muutoksenhaku tiettyihin päätöksiin.

Jälkivalvonta puolestaan on laillisuusvalvontaa, joka käsittää valvontaviranomaisen toimet ympäristölainsäädännön noudattamisen, tarvittavien lupien sekä lupamääräysten valvomiseksi toiminnan aikana ja toiminnan lopettamisen jälkeen. Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvonnassa keskeisintä on laillisen tilan palauttaminen rikkomustapauksissa hallinnollisin keinoin sekä lakia rikkoneiden saattaminen rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan.

Valvontaviranomaisella on aina velvollisuus ryhtyä toimiin lainvastaisen tilanteen korjaamiseksi. Valvonta-asiat on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Vireillepano-oikeus on ympäristöasioissa lähtökohtaisesti laaja. Tämä tarkoittaa sitä, että asia voi tulla vireille esimerkiksi haitankärsijän ilmoituksesta, toiminnanharjoittajan omasta ilmoituksesta tai viranomaisen omasta aloitteesta. Valvonnan peruskeinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan ovat selvityksen pyytäminen, tarkastus, kehoitus sekä määräys tai kielto sellaisenaan taikka hallintopakolla tehostettuna. Valvontaviranomaisella on lisäksi oikeus tehdä rikosta epäiltäessä esitutkintapyyntö poliisille.

2.2 Yleisen edun valvonta

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen sekä kestäväen kehityksen tavoitteiden kannalta. Haitankärsijänä voi monesti olla yleisempi kokonaisuus, ei pelkästään yksityishenkilö, henkilöryhmä tai jokin tietty omaisuus.

Ympäristölainsäädännössä yleistä etua ei tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- tai työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispoliittisten intressien mukaisesti. Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Perustuslaissa myös todetaan, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Yleisen edun valvonta koskee edellä mainitun perusoikeuden sekä ympäristön- ja luonnonsuojelua koskevassa lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden turvaamista.

Yleisen edun valvonta kattaa kaikki valvonnan osa-alueet. Valvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa yleistä etua ennen kaikkea erilaisten hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Ennakovalvonnassa eli lupien ja ilmoitusten käsittelyssä valvontaviranomaisen tehtävänä on tuoda yleisen edun näkökulma lupahakemuksesta annettavissa lausunnoissa sekä mahdollisissa lupapäätöksiä koskevissa muutoksenhakuprosesseissa esiin. Lisäksi yleistä etua valvotaan laillisuusvalvonnan keinoin puuttumalla lainvastaisiin tilanteisiin.

2.3 Valvonnan tavoitteet

Kiireellisiin ja akuutteihin asioihin, ongelmiin ja valituksiin pyritään reagoimaan mahdollisimman nopeasti. Lisäksi lainsäädäntö asettaa valvonta-asioden käsittelylle tiettyjä tavoiteaikoja.

Taulukko1. Tavoiteajat valvonnassa.

Tehtävä	Tavoiteaika	Peruste
YSL 10 a luvun mukaisen ilmoituksen käsittely	120 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 115 a §
Toiminnan rekisteröinti-ilmoituksen käsittely (YSL 11 luku)	60 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta, energiantuotantolaitoksilla 30 vrk	YSL 116 §
Kertaluonteista toimintaa koskevan ilmoituksen käsittely (YSL 12 luku)	30 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 118 § ja YSL 119 §
Ympäristöluvan muuttamisen tarpeen arvioiminen	1 vuoden kuluessa luvan tarkastamista koskevan määräajan päättymisestä	YSL:n muutoksen 10.4.2015/ 423 voimaantulosäännös
Vuosi-ilmoituksen käsittely	90 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Päästöraja-arvon ylitykseen puuttuminen	14 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Häiriöilmoituksen käsittely	ilmoituspäivä + 3 työpäivää	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Yleisöilmoituksen käsittely	30 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2

Ohjeen mukaisesti vuosi- ilmoitukset tulee käsitellä edellä esitetyssä määräajassa (90 vrk) riippumatta siitä, joudutaanko ilmoitus palauttamaan toiminnanharjoittajalle täydentämistä tai korjaamista varten.

Ohjeen mukaisesti päästöraja-arvon ylitykseen puuttumisessa valvontaviranomaisen tulee edellä mainitussa määräajassa (14 vrk) tehdä arvio ylityksen merkittävydestä ja tarvittaessa pyytää selvitys toiminnanharjoittajalta ylityksen syistä ja siitä, kuinka laitos palaa normaaliin tilaan.

Ohjeen mukaisesti häiriöilmoituksen johdosta valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (ilmoituspäivä + 3 työpäivää) tehtävä arvio häiriön merkittävydestä ja pyydettävä selvitys toiminnanharjoittajalta. Jos häiriöön liittyy raja-arvon ylitys tai muu luparikkomus, noudatetaan jatkotoimissa päästöraja-arvon puuttumisen määräaika.

Ohjeen mukaisesti yleisöilmoituksen käsittelyssä valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (30 vrk) tehtävä arvio ilmoitusta koskevan asian merkittävydestä, ryhdyttävä tarvittaessa tapauksesta

riippuen joko päästöraja-arvon ylittymisen tai häiriöilmoituksen edellyttämiin menettelyihin. Ilmoituksen tekijälle, on ilmoitettava suoritetuista toimista. Nimettömiä ilmoituksia ei katsota yleisöilmoituksiksi, mutta viranomainen voi ottaa ne omaksi valvonta-asiakseen.

3 TOIMIALUEEN YMPÄRISTÖ JA MERKITTÄVIMMÄT PILAANTUMISEN VAARAA AIHEUTTAVAT TOIMINNOT

Pälkäne on pinta-alaltaan 739 km² ja tästä alasta vesistöjä on 181 km². Asukkaita alueella oli 6331 joulukuussa 2023. Kunnan asutus on jakautunut pääasiassa kolmeen suurempaan taajamaan, kunnan keskustajama Onkkaala, Luopioisten kirkonkylä ja Aitoo, sekä harvemmin asutuihin kyliin.

Alueen talousvedenhankinta perustuu pohjaveteen. Alueella on neljä vedenhankinnan kannalta tärkeää 1tai 1E -luokan pohjavesialuetta. Pirkanmaan ELY-keskus on tarkistanut Pälkäneen pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset vuonna 2018. Kaikilla ensimmäisen luokan pohjavesialueilla sijaitsee vedenottamo, joiden arvioidut antoisuudet vaihtelevat välillä 100 – 3100 m³/d. Entisen Luopioisten kunnan alueelle on tehty pohjavesialueiden suojelusuunnitelma vuonna 2004. Vanhan Pälkäneen kunnan alueelle on tehty suojelusuunnitelma vuonna 2014. Koko kunnan alueen kattava pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on tarkoitus päivittää vuosien 2025-2026 aikana. Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022-2027 Kollolanharjun ja Isokangas-Syrjänharjun pohjavesialueet on luokiteltu riskialueiksi.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin. Pohjavesialueille tai niiden läheisyyteen sijoittuu esim. maa-ainesten ottoalueita, vanhoja kaatopaikkoja, ampumaratoja, maanteitä sekä maatiloja.

Pälkäneen kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu määräyksiä muun muassa pohjavesien suojelemiseksi ja muiden ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojelumääräykset on hyväksytty vuonna 2015. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen on ajankohtaista.

Pälkäneen alueella on maaperän tilan tietojärjestelmään merkittyjä kohteita yhteensä 57 kpl (30.10.2024). Maaperän tilan tietojärjestelmään on koottu tietoa maa-alueista, joilla maaperään on voinut päästä haitallisia aineita. Kohteet luokitellaan alueella olevan toiminnan ja alueen toimenpidetarpeen perusteella neljään lajiin: "Toimiva kohde", "Selvitystä

tarvitseva alue", "Arvioitava tai puhdistettava alue" sekä "Alue, jolla ei ole puhdistustarvetta".

Roskaantumisen ja muuhun jätelain rikkomiseen liittyvä ympäristön viihtyisyyden väheneminen on merkittävä riski erityisesti haja-asutusalueilla. Tapaukset tulevat useimmiten vireille haitankärsijöiden yhteydenoton myötä. Taajama-alueilla toimivien toimijoiden osalta riskinä on terveyshaitta tai viihtyvyyden vähentyminen.

3 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN VALVONTA JA VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

Ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa suoritetaan kahdella tavalla. Suunnitellusti ja säännöllisesti valvontaa suoritetaan kohteissa, joissa on voimassa oleva ympäristölupa tai ne ovat ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröityjä tai ilmoituksenvaraisia. Näiden kohteiden määräaikaistarkastukset suunnitellaan riskiarvioinnin pohjalta. Tarkastukset suoritetaan paikan päällä kohteessa ja niistä ilmoitetaan toiminnanharjoittajalle etukäteen, jotta tämä voi olla mukana tarkastuksessa. Tarkastuksessa huomioidaan, että kohteessa toimitaan siten, kuin lupaa annettaessa on edellytetty. Lisäksi tarkastetaan kohteen ympäristölupaan liittyvät määräykset ja mahdolliseen tarkkailuun liittyvät asiat. Tarkastuksesta tehdään aina muistio. Lisäksi suunnitelmalliseen valvontaan kuuluu vuosiraporttien ja muiden vaadittujen selvitysten tai seurantatietojen tarkistamista.

Toinen valvonnan muoto on muiden kuin lupavelvollisten tai rekisteröintivelvollisten toiminnanharjoittajien tarkastukset ja valvonta, jota ei voida suunnitella etukäteen. Tarkastukset lupavelvollisiin kohteisiin esimerkiksi hakemusvaiheessa, poikkeustilanteessa, valitustapauksessa, toiminnan muuttuessa tai uusintatarkastukset, määräaikaistarkastuksessa ilmenneiden puutteiden johdosta, ovat lupavelvollisten kohteiden valvontaa, mutta tätä valvontaa ei pystytä etukäteen suunnittelemaan. Muiden kuin lupavelvollisten toiminnanharjoittajien valvontaa suoritetaan ympäristönsuojelun harkinnan ja resurssien mukaan, ensisijaisesti niissä kohteissa, joissa voidaan olettaa aiheutuvan ympäristön pilaantumisen vaaraa.

3.1 Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot

Kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvia ympäristöluvanvaraisia toimintoja on yhteensä 24 kpl. Lisäksi on vireillä tai tiedossa lupia, joihin haetaan tai tulee hakea muutosta.

Taulukko 2. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan Pälkäneen kunnan alueella sijaitsevat luvanvaraiset toiminnot ja vireillä olevat lupa-asiat (30.10.2024).

Toimiala	Kohteita
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	9 maa-aineslupaa 3 yhteislupaa (YSL ja MAL) / ympäristölupa
Eläinsuojat ja kalankasvatus	10
Jätteen ammattimainen tai laitostmainen käsittely	2
Muu toiminta (ampumaradat)	2
Luvanvaraisuus pohjavesialueella sijaitsemisen vuoksi, polttoainesten jakelu	2
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	1
Pysyvä, ulkona sijaitseva laitostmainen suihkupuhaluspaikka	1
autopurkamo	3

Taulukko 3. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvat yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset toiminnot

Toimiala	Kohteita
Eläinsuojat	1
Ampumaradat	1

Ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröityjä toimintoja alueella on yhteensä 3 kpl (taulukko 4).

Taulukko 4. Ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröitävät toiminnot valvonta-alueella (30.10.2024)

Toimiala	Kohteita
Nestemäisen polttoaineen jakeluasema, jonka polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m ³	3

3.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset kertaluonteiset toiminnot

Ympäristönsuojelulain mukaan erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta kertaluonteisesta toiminnasta tulee tehdä ilmoitus (YSL 118 §). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen. Kertaluonteisten toimintojen ilmoituksia tehdään vuosittain 1–3 kappaletta.

Koeluonteisesta toiminnasta (YSL 119 §) tulee tehdä ilmoitus. Koeluonteisen toiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä otetaan huomioon toiminnan ajallinen kesto ja toimintaan liittyvät ympäristöriskit. Toiminta pyritään tarkastamaan ainakin kerran toiminta-aikana.

Poikkeuksellisista tilanteista (YSL 120 § ja 123 §) tulee tehdä ilmoitus ympäristönsuojeluviranomaiselle. Luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä jo ennen kuin ilmoituksesta voidaan tehdä päätöstä. Muiden kuin luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen osalta tarkastuksen tekeminen poikkeuksellisista tilanteista tehdyn ilmoituksen johdosta edellyttää tapauskohtaista arviointia. Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa tarkastus tehdään aina, jos on aihetta olettaa, että terveyshaittaa tai muuta ympäristön pilaantumista aiheutuu

3.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvonta-asiat

Poikkeamislupahakemuksia kuntien ympäristönsuojelumääräyksistä tulee käsiteltäväksi vaihteleva määrä vuosittain. Poikkeamislupa voi koskea esimerkiksi käytöstä poistetun öljysäiliön jättämisestä maahan tai koskien jätevesijärjestelmän etäisyyttä vesistöön. Tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

Haitankärsijän ilmoituksesta vireille tulevissa valvonta-asioissa käydään ilmoitusta koskeva toiminta tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Myös ympäristönsuojelulain mukainen määräys rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi (YSL 175 §) ja määräyksen tehosteena hallintopakon käyttö voi tulla kyseeseen, mikäli pelkkä kehoitus on riittämätön. Vireillepano-oikeudesta ympäristönsuojeluasioissa määrätään YSL 186 §:ssä.

Ympäristönsuojelulain nojalla voidaan myös antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi muuta, kuin ympäristöluvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa koskien (YSL 180 §).

4 MUU YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN TOIMIVAL- TAAN KUULUVA VALVONTA

4.1 Maa-aineslain mukainen valvonta

Maa-aineslain mukainen valvonta perustuu pääasiassa ennakkovalvon-
taan (maa-aineslupa).

Ennen ottamistoiminnan aloittamista maa-ainesten ottajan on pyydet-
tävä valvontaviranomaista suorittamaan alueella ennakkokatselmus.
Ottamistoiminnan päättymisen jälkeen ottajan on pyydetävä loppukat-
selmusta alueelle. Ohjeistuksen mukaan valvontatarkastuksia tulisi
tehdä toiminnan seuraamiseksi riittävän usein, pääsääntöisesti kerran
vuodessa. (Maa-ainesten ottaminen – Opas ainesten kestävään käyt-
töön, Ympäristöministeriön julkaisuja 24/2020).

Valvonta-alueella on 10 voimassa olevaa maa-aineslupaa (30.10.2024).
Nykyisillä valvonnan resursseilla ottoalueilla ei ole mahdollista tehdä
vuosittaisia tarkastuskäyntejä. Aloitus- ja lopputarkastukset suoritetaan
pyyntöjen mukaan ja lisäksi yhteisluvut ja pohjavesialueilla sijaitsevat
maa-ainesluvut kuuluvat valvontaluokkaan I.

4.2 Jätelain mukainen valvonta

Roskaantumisolmoitusten käsittely

Roskaantumisolmoituksia tulee kunnan ympäristönsuojeluviranomai-
selle useita vuosittain. Ilmoitusten johdosta tehdään pääsääntöisesti
aina tarkastus.

Yleensä roskaajaa (mikäli roskaaja saadaan selville) ja kiinteistön omis-
tajaa ensisijaisesti kehoitetaan siistimään roskaantunut alue. Mikäli ke-
hotus ei johda riittäviin toimenpiteisiin, voidaan JL 125 §:n nojalla antaa
muuta kuin ympäristöluvanvaraista toimintaa koskevan yksittäinen
määräys, joka on tarpeen roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuol-
lon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Määräystä voidaan tarvittaessa te-
hostaa hallinnollisilla pakkokeinoilla.

Jos roskaajaa ei saada selville ja siivoaminen olisi kiinteistönomistajalle
kohtuutonta, on vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta viimekät-
dessä kunnalla JL 74 §:n 2 momentin nojalla.

Rakennetun kiinteistön epäsiisteys

Rakennetun ympäristön epäsiisteys voi johtua epäasiallisesta ulkova-
rastoinnista, huonosti hoidetuista rakennuksista tai jätteistä. Usein

kuitenkin on kyse kaikista näistä asioista samanaikaisesti. Jätelain mukaisessa valvonnassa voidaan kuitenkin puuttua vain jätteisiin. Myös rakennusvalvontaviranomaisella on mahdollisuus puuttua rakennetun kiinteistön epäsiisteyteen oman lainsäädäntönsä nojalla.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen kanssa on keskusteltu työnjaoista tapauksiin liittyen. Tarvittaessa työnjaoista päätetään kunkin yksittäisen kohteen osalta erikseen.

Maaperän pilaantuminen roskaamisasioissa

Roskaantumiseen liittyy usein myös maaperän pilaantumisen vaaraa. Maanpäällä olevien jätejakeiden valvonta kuuluu pääasiassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan.

Roskaantuneella alueella olevat jätteet saattavat kuitenkin aiheuttaa maaperän pilaantumista tai sen vaaraa. Erityisesti alueet, joilla on epäasiallisesti varastoitu tai käsitelty vaarallisia jätteitä, joilla jätteitä on haudattu maahan sekä alueet, joilla on viitteitä jätteen poltosta, ilmoitetaan Pirkanmaan ELY-keskukselle. ELY-keskus arvioi maaperän pilaantumisen edellyttämät valvontatoimet.

4.3 Jätelain säännöllinen valvonta

JL 124 § velvoittaa valvontaviranomaista tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa: harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä, syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja. Valvonnasta vastaavat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja ELY-keskukset. Vastuu on jakamaton.

Nykyisillä valvonnan resursseilla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole mahdollisuutta suorittaa jätelain 124 §:n mukaista säännöllistä valvontaa muiden kuin ympäristönsuojelulain nojalla valvottavien kohteiden osalta. Valvontaa muiden kohteiden osalta suoritetaan valitusten ja ilmoitusten perusteella.

4.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 9 luvun mukaisen huvivenesataman hyväksyy kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Sataman jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava, jos satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen tarkistaa kolmen vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, sataman pitäjän on lähetettävä

asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa.

4.5 Vesilain mukainen valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Valvontaviranomaisten toimivalta on pääosin jakamatonta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on vesilaissa määrätty omaa toimivaltaa ojitusta koskevissa asioissa. Lisäksi ojituksia koskevien säännösten mukaisesti ratkaistaan ympäristönsuojelulain mukainen jäteveden johtaminen toisen maalle. Nämä ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

Arviota siitä, kuinka paljon työaika ojitusasioiden hoitamiseen kunnassa kuluu vuosittain, ei ole tehty. Vuosittain kuluvat työaika vaihtelee sen mukaan, kuinka monta ojitusasiaa on ollut vireillä. Ojituskiista-asiat ovat usein työläitä.

4.6 Vesiliikenne- ja maastoliikennelain mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on vesiliikennelain (782/2019) ja maastoliikennelain (1710/1995) mukainen lupa- ja valvontaviranomainen.

Vesiliikennelain nojalla käsitellään moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavia kilpailuja ja harjoituksia varten haettavia lupia. Maastoliikennelain nojalla käsitellään ajoneuvoilla tapahtuvia kilpailuja ja harjoituksia varten haettavia lupia sekä moottorikelkkareitin reittisuunnitelmien hyväksymisiä ja reittien lakkauttamisasiota.

Alueella on moottorikelkkauria, joista ei ole esitetty maastoliikennelain mukaista suunnitelmaa eikä tehty reittitoimitusta. Alueella ei ole toistaiseksi voimassa olevia vesiliikennelain mukaisia lupia kilpailuihin ja harjoituksiin.

4.7 Vesihuoltolain mukaiset tehtävät

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesihuoltolain (119/2001) mukaiset anomukset kunnalliseen vesijohtoverkostoon tai jätevesiviemäriin liittämiseksi vapauttamiseksi. Hakemuksia tulee vaihteleva määrä vuosittain. Vapautuksia haetaan myös yksittäisille rakennuksille, kuten pihasaunoille.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävä on myös käsitellä anomukset vesihuoltolaitosten hulevesiviemäriverkostoon liittymisen vapauttamisesta.

4.8 Kemikaalilain mukainen valvonta

Kemikaalilain (599/2013) 11 §:n mukaan ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalilain toteutumista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

5 MUUT KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISELLE KUULUVAT TEHTÄVÄT

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaan sen lisäksi mitä muualla laeissa määrätään kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista tehtävistä, tulee ympäristönsuojeluviranomaisen:

- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä;
- huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista;
- osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen;
- antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille;
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa;
- edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä
- suorittaa muut sille johtosäännöllä määrätyt tehtävät.

Edellä mainittuja tehtäviä hoidetaan mahdollisuuksien ja resurssien mukaan, kuitenkin siten, että tehtäviä priorisoidaan niiden kiireellisyyden ja ympäristönsuojelullisen merkityksen mukaisesti.

6 RISKINARVIOINTI JA VALVONTALUOKKIIN JAKAMINEN

Ympäristönsuojelulain nojalla valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskinarviointi tehdään systemaattisesti ja siinä otetaan huomioon sekä toimialakohtaiset riskit että

toimintojen sijainnista aiheutuvat riskit. Riskinarviointi tehdään samalla tavalla luvanvaraisille ja rekisteröitävillä toiminnoilla.

Toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa otetaan huomioon seuraavat toiminnoista aiheutuvat ympäristöriskit: melu ja värinä, päästöt ilmaan, päästöt viemäriin, pöly, pintavesien pilaantuminen, haju, pohjaveden pilaantuminen, roskaantuminen ja epäsiisteys sekä maaperän pilaantuminen. Vakavina riskeinä pidetään esimerkiksi terveydelle haitallisten ilmansaasteiden päästöjä ja pohjaveden pilaantumista, kohtuullisina riskeinä esimerkiksi maaperän ja pintaveden pilaantumista ja lievänä riskeinä esimerkiksi viihtyvyyshaittaa (hajua) aiheuttavia ilmansaasteita sekä roskaantumista.

Laitoskohtaisessa arvioinnissa huomioidaan laitoksen sijainnista (esim. pinta- ja pohjavedet ja häiriintyvien kohteiden läheisyys) ja toiminnasta (mm. toiminnan luonne ja laajuus) aiheutuvat riskitsekä tiedossa oleva valvontahistoria (esim. lupaehtojen noudattaminen, raportointi, tiedossa olevat aiemmin havaitut puutteet). Näiden perusteella arvioidaan laitoskohtainen ympäristöriskin todennäköisyys.

Riskinarvioinnin pohjalta valvontakohteet jaetaan eri valvontaluokkiin (taulukko 5). Laitoskohtainen tarkastustiheys määräytyy lopullisen riskinarvioinnin perusteella niin, että suuremman ympäristöriskin muodostavia laitoksia valvotaan tiheämmin.

Taulukko 5. Riskinarviointi ja valvontaluokan määräytyminen

Riskin todennäköisyys	Valvontaluokka		
todennäköinen	II	I	I
mahdollinen	III	II	I
epätodennäköinen	III	III	II
Pilaantumisen merkittävyys	vähäinen	haitallinen	vakava

Valvontaluokkaan I kuuluvat toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan riskinarvioinnin perusteella olevan merkittävä. Näiden kohteiden tarkastustiheys 1-2 vuoden välein.

Valvontaluokkana II kuuluvat toiminnot, joiden ympäristöriskien voidaan katsoa olevan riskinarvioinnin perusteella kohtalainen. Tarkastustiheys 3-5 vuoden välein.

Valvontaluokkaan III kuuluvat toiminnat, joiden ympäristöriskien katsotaan riskinarvioinnin perusteella olevan vähäinen. Vähäisiksi riskien osalta arvioitujen kohteiden tarkastustiheys on 6-8 vuoden välein.

7 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN NOJALLA TEHTÄVÄN VALVONNAN TOTEUTTAMINEN JA VALVONTAOHJELMA

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §).

Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset. Lisäksi tarkastuksia tehdään valitusten johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteutukseksi. Tarkastuksia tehdään tarvittaessa myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Valvontatyöhön sisältyy lisäksi toiminnanharjoittajilta saatavien vuosiraporttien tarkistaminen ja muiden ympäristölupamääräyksissä vaadittujen selvitysten ja suunnitelmien hyväksyminen sekä akuutteihin tilanteisiin reagoiminen.

7.1 Valvonnan toteuttaminen, tehostaminen ja priorisointi

Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma.

7.2 Yhteistyö valvonnasta vastaavien viranomaisten välillä

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 39 §:n mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä. Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. ELY-keskus on varannut kunnan

Terveydensuojeluviranomaiselta pyydetään lakisäätteiset lausunnot muun muassa ympäristölupiin ja vesihuoltolain vapautushakemuksiin.

Tukes ja pelastusviranomainen

Tukesin ja pelastuslaitoksen kanssa on mahdollista tehdä kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, tehdaspalot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ensisijaisesti ympäristövahingon torjunnan. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on tehdä maastotarkastus, arvioida ympäristön vahinkotilanne ja tarvittavat toimenpiteet.

Jätehuoltoviranomainen

Pälkäneellä jätehuoltoviranomaisena toimii alueellinen jätehuoltolautakunta, joka on 17 kunnan yhteinen toimielin.

Jätehuoltoviranomainen vastaa jätelain mukaisista jätehuollon viranomaistehtävistä kuten esimerkiksi jätehuoltomääräysten laatimisesta ja niistä myönnettävistä poikkeuksista. Jätehuoltoviranomainen päättää kuntavastuullisten jätehuoltopalvelujen jätetaksasta. Jätelain noudattamisen ja jätehuoltomääräysten yleinen valvonta kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisille. Yhteistyötä tehdään valvontatehtäviin ja jätehuoltorekisteriin liittyen sekä osallistumalla viranomaisneuvotteluihin.

Muu yhteistyö

Muita yhteistyöviranomaisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaistehtävien hoidossa ovat muun muassa maatalouskohteiden osalta maa-seututoimi, vesihuoltolain valvonnassa kunnan vesihuoltolaitos sekä laittomiin kaatopaikkoihin ja jätteiden kansainvälisiin siirtoihin liittyen Tulli ja Suomen ympäristökeskus. Naapurikuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa tehdään yhteistyötä paitsi kuntien rajat ylittävissä valvonta-asioissa myös yleisesti osaamisen kehittämiseksi.

Mahdollisissa ympäristönsuojelulainsäädännön tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomistapauksissa ympäristönsuojelu harkitsee ilmoituksen tekemistä poliisille. Esitutkintaprosessin aikana tehdään yhteistyötä poliisin kanssa.

7.3 Valvontaohjelma

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista on YSL 168 §:n nojalla laadittava valvontaohjelma. Ohjelma tehdään kohdassa 7 kuvattuun riskinarviointiin perustuen. Valvontaohjelma muodostuu laitosluelestosta, joka sisältää toimialakohtaisen suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä.

Taulukko 6. Valvontaohjelman yhteenveto

Toimiala	Valvontaluokka
Polttoaineiden jakeluasemat	
- pohjavesialueella	I
- muut jakeluasemat	II
Louhinta ja murskaus	I
Eläinsuojat	III
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely	
- pohjavesialueella	I
- muualla	II
Ampumaradat	
- pohjavesialueella	I
- muualla	II
Muut laitokset	II

7.4 Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen YSL 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi peritään maksu Pälkäneen kunnan rakennus- ja ympäristöjaoston hyväksymän ympäristönsuojelun maksutaksan mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksien kohdalla ja jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa, huomioidaan perittävässä maksuissa toiminnan laajuus ja luonne.

8 VALVONNAN RESURSSIT

Rakennus- ja ympäristöjaoston alaisena toimivassa ympäristönsuojelussa työskentelee yksi viranhaltija. Ympäristönsuojelun tehtävien

hoitamiseen on käytettävissä yksi henkilötyövuosi. Valvontaa toteutetaan muiden tehtävien ohella. Suunnitelmallisen valvonnan ohella ympäristönsuojeluviranomaisen on huolehdittava myös monista muista tehtävistä, kuten lupien ja ilmoitusten sekä erilaisten toimenpidepyyntöjen kuten lausuntopyyntöjen käsittelystä. Muita tehtäviä joudutaan usein priorisoimaan valvonnan edelle. Näiden tehtävien määrä vaihtelee vuosittain eikä niiden tarkka ennakointi ole mahdollista.

Ympäristönsuojelun tehtävien osalta on välttämätöntä tehdä priorisointia. Lupavalvonnassa priorisointia toteutetaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti laitoskohtaiseen riskinarviointiin perustuen. Muissa vireillepanoasioissa priorisoidaan kirjalliset vireillepanot sekä viranomaisen itse käynnistämät asiat näiden kiireellisyys huomioon ottaen saapumisjärjestyksessä. Valvonta-asioissa kiireellisimpinä voidaan pitää sellaisia asioita, jotka koskevat esimerkiksi pohjavesialueille sijoitettavaa toimintaa, merkittävää määrää vaarallisia jätteitä, terveyshaittoja tai merkittäviä viihtyvyyshaittoja sekä laaja-alaisia tai laajenevia haittoja aiheuttavaa toimintaa.

9 VALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ja suunnitelma päivitetään tarvittaessa.